
พระชัยยะวงศาพัฒนา วัดพระพุทธบาทห้วยต้ม

หลักธรรมคำสอนของหลวงปู่

ขอให้จิตเรามั่นคงกับพระศาสนา มั่นคงกับศีลธรรม ก็เท่ากับเดินไปสู่นิพพาน ใกล้นิพพานเข้าไปทุกวันๆ ถ้าจิตใจไม่ยินดี บุญก็อยู่ไกล การเดินไปทุกๆ วันนั้น อุปมาเหมือนถ่อเรือใหญ่ทวนน้ำ ถ่อไปไม่ตลอดน้ำก็พัดกลับลงมา ต้องถ่อไปใหม่ น้ำก็พัดหัวเรือเหกลับมาอีก ถ่ออีก เรือก็เขยิบไปได้ทีละน้อย

เราไปทำบุญก็เปรียบเหมือนเราลงไปถ่อเรือ เราก็เดินมาเดินไปอยู่ในเรือ ไม่ได้ออกไปนอกเรือทำบุญทุกวันๆ ก็ปรารถนาให้บุญเหมือนการถ่อเรือทุกวันไม่หยุด สักวันย่อมนำเราไปถึงที่หมายปลายทางการทำบุญก็เช่นกัน ย่อมนำเราไปสู่แดนนิพพาน

ถ้าเราไม่ทำบุญทาน รักษาศีล ภาวนา ก็เท่ากับเราไม่ได้ลงเรือ ไม่ได้ถ่อเรือ ยืนอยู่บนบกก็ไปไม่ถึง ถ้าเราไม่ยินดีซึ่งบุญ ไม่ได้ยินดีในพระศาสนา พระพุทธเจ้าประกาศพระศาสนาไว้ให้เรา ได้กราบไหว้ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ได้สักการะบูชา ไม่มาสะสางล้างโทษ ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต กินเหล้าเสพย์ยา แน่นหนาไปด้วยกิเลสตัณหา เมื่อเป็นเช่นนั้น ก็เป็นทางนำเราไปสู่อบายภูมิ มีทุคติเป็นที่ไป คนที่มีกิเลสหนาแน่น เปรียบดั่งไม้ตะเคียนทั้งท่อนหนักมาก ถ้าทิ้งลงน้ำ จะจมน้ำ เปรียบเหมือนตัวเองไม่สามารถช่วยตัวเองได้ ฉะนั้น จะไปผ่อนให้พ้นทุกข์ได้อย่างไร

"คนที่ปฏิบัติธรรม เปรียบได้ดั่งเอาไม้ตะเคียนนั้นมาแซะตรงกลางออกให้กลวงทำเป็นเรือเมื่อสำเร็จตัวเองก็สามารถนั่งได้ แถมยังนำไม้ที่แซะออกกลับใส่ได้อีกโดยที่เรือไม่จม"

ตำนานเรื่องเล่า สี่หู ห้าตา จากนิทานพื้นบ้าน

กาลครั้งหนึ่งในสมัยพุทธกาล มีชายหนุ่มกำพร้าผู้หนึ่ง ฐานะยากจนขัดสนมาก แต่ยังมีที่ทำกินเพียงน้อยนิดไว้สำหรับปลูกข้าว มีอยู่ปีหนึ่งดูเหมือนว่า ฝนฟ้าจะไม่เป็นใจให้ชายหนุ่มมาก นักต้นข้าวที่ปลูกไว้ แห้งตายมากพอสมควร แต่ก็ยังเหลืออยู่บ้าง

มีพระอินทร์บนสวรรค์อีกท่านหนึ่ง ซึ่งมอง เห็นชีวิตและความเป็นอยู่ ของชายหนุ่มผู้นี้พระอินทร์ผู้ศักดิ์สิทธิ์อยากจะลงมา ช่วยเหลือชายหนุ่มกำพร้า ให้พ้นจากความทุกข์ยาก จึงแปลงร่างมาปรากฏเป็นสัตว์ประหลาดตัวนี้ได้มาทำลายต้นข้าวที่ยังเหลืออีกส่วน บังเอิญชายหนุ่มซึ่งได้มาพบเห็น ต้นข้าวที่ถูกทำลาย ก็เกิดความ โม โหขึ้นมาทันที คิดจะฆ่าสัตว์ตัวนี้แต่ก็ไม่มีอาวุธใดและพยายามหาวิธี จะกำจัดให้พ้นๆ ไปแต่ก็ไม่รู้จะทำด้วยวิธีใดอีก ระยะเวลาผ่านไปจนกระทั่ง ชายหนุ่มจับสัตว์ประหลาดได้ จึงพามายังที่พัก เป็นกระท่อมหลังเล็กๆ ได้ผูกไว้ติดกับต้นเสาพอตกเย็นใกล้จะถึงหัวค่ำ ชายหนุ่มก็ได้หาอาหารที่มีอยู่ ตามประสาคนจนพอมีพอกินและให้อาหารสัตว์ตัวนั้นมันก็ไม่ยอมกินอาหาร แต่อย่างใด แต่มันทำตัวเหมือนว่ากำลังหนาวจัดคงต้องการความอบอุ่นมากชายหนุ่มจึงหาฟืนแล้ว ก็ก่อ ไฟให้มัน จนระยะเวลาผ่านไป ชายหนุ่มรู้สึกง่วงนอนมาก จึงคิดจะกลับ ไปนอนพักผ่อน พอหันมาอีกทีเห็นสัตว์ประหลาดตัวนั้นกำลังจับถ่าน ไฟแดงที่ร้อนจัดกินเข้า ไปอย่าง ไม่รู้สึกร้อนแต่อย่างใด

จนกระทั่งชายหนุ่มเผลอหลับไป มารู้ตัวอีกทีก็สว่างพอดีและยังรู้สึกงงอยู่มาก ที่ได้พบสัตว์แปลกประหลาดตัวนี้ แต่ยังพบความแปลกประหลาดมากไปกว่านั้นอีกที่ชายหนุ่มต้องตกตะลึงมาก เมื่อสัตว์ตัวนั้นกินถ่านไฟ ซึ่งไม่เคยพบเห็นมาก่อน และยังขับถ่ายออกมาเป็นทองคำแท้อีก ชายหนุ่มกำพร้าจึงร่ำรวยขึ้นมาเรื่อยๆ...

ชายหนุ่มจึงกลับมาทบทวนความคิดอีกครั้ง..เออ!...ดีนะที่เราไม่ได้ฆ่าสัตว์ประหลาด ตัวนั้น มิเช่นนั้นเราคงไม่มีทรัพย์สมบัติมากมายอย่างนี้

แสดงให้เห็นว่าชายหนุ่มกำพร้าผู้นี้ ก็ยังมีเมตตาอยู่บ้าง ถึงแม้ต้นข้าวที่ถูกทำลายจนเกิดความเสียหาย จน โม โหมาก แต่ก็ยังคิดจะละเว้นชีวิตสัตว์ตัวนั้น นิทานเรื่องนี้ อ้างอิงมาจากเรื่องเล่าของหลวงปู่ครูบาเจ้าชัยยะวงศาพัฒนา (ครูบาวงค์) อยากให้ทุกคนมั่นรักษาศีล ภาวนาให้มากๆ และมีพรมวิหาร 4 คือเมตตา กรุณา มุฑิตา อุเบกขา ถ้าคนเรายึดถือเหล่านี้ได้ชีวิตเราจะพบแต่...ความสุขตลอดกาล

คำไหว้ สี่หู ห้าตา (พระอินทร์)

สาธุ อหัง นะมามิ พระอินทร์ อากาเสจะ พุทธิปังถะโร

นะโมพุทธายะอิอิระณัง อะระหัง กุสะลาธัมมา สัมมาสัมพุทโธ

ทูสะนะโส นะโมพุทธายะ พระโสนามะ ยักโข เมตตามหาลาภา ปิยังมะมะ

ทันตะ ปริวาสะโภ วาสุนี หะเต โหนตุ ชัยยะมังคลานิ

สวดทุกวัน กันไฟไหม้ ฟ้าผ่า อันตรายต่างๆ ชนะภัยทั้งปวง บรรเทาทุกข์ เวทนา จากการเจ็บป่วยและเป็นมหาโชค มหาลาภ แก่ผู้บูชากราบไหว้ ดีนักแล

คำไหว้เทวทูต 9 ห้อง (อายุยืน ห้ามมัจจุราช)

พุทโธ	พุทธังรักษา	ธัมโม	ธัมมังรักษา	สังโฆ	สังฆังรักษา
พุทโธ	พุทธังอรหัง	ธัมโม	ธัมมังอรหัง	สังโฆ	สังฆังอรหัง
พุทโธ	พุทธังกันฮะ	ธัมโม	ธัมมังกันฮะ	สังโฆ	สังฆังกันฮะ

อายุวรรณโณ สุขังพะลัง ภะวันตะเม

นะสา ปาเส พุรุอะกัง ปริปัตตัง

ปริขัตตัง มจุราชา นภาสติ

ประวัติพระอุปคุต

พระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสพยากรณ์ไว้ว่า สืบต่อไปในภายหน้าจะมีพระภิกษุนามหนึ่งว่า **"อุปคุตเถระ"** จักได้ทรมานพญามารให้พ่ายแพ้แก่ อานุภาพแบะพญามาร ก็จะกล่าวปฏิญาณปรารถนาซึ่งพุทธภูมิ เมื่อพระพุทธศาสนาล่างไปได้ 218 พรรษา เป็นรัชสมัยพระเจ้าศรีธรมาโศกราช หรือพระเจ้าอโศกมาหาราชปกครองชมพูทวีป

พระอุปคุต ก็ได้จุติขึ้นในตระกูลวาณิช มีพี่ร่วมครรภ์ 3 คน บิดาเป็นพ่อค้าเครื่องหอมแห่งเมืองมถุราซึ่งตั้งอยู่ฝั่งแม่น้ำยมนา เดิมบิดาได้ให้สัญญาไว้กับพระสาณวารี (สาณสัมภูต)ว่าหากมีบุตรเป็นชายก็จะให้อุปสมบทในพระพุทะศาสนา เมื่อภริยาคลอดบุตรชายคนแรกก็ไม่ยอมให้บวช ด้วยอ้างว่าจะต้องเอาไว้ช่วยดูแลทรัพย์สินและจะถวายบุตรคนที่สอง พอภริยาคลอดบุตรชายคนที่สองก็บ่ายเบี่ยงอีกว่าอ้างว่าจะต้องเอาใช้เก็บหนี้สินตามต่างหัวเมือง ขอให้มีบุตรคนที่สามแล้จะบวชแน่นอน เมื่อภริยาพ่อค้าเครื่องหอมคลอดบุตรชายคนที่ 3

ซึ่งมีลักษณะงดงามยิ่งนักบิดาจึงได้ตั้งชื่อว่าอุปคุต และทำเพิกเฉยกับสัญญาที่เคยให้ไว้เสีย พระสาณวารีเห็นว่ายังไม่ถึงเวลาสมควรก็นิ่งอยู่ จนกระทั่งอุปคุตเติบโตเป็นหนุ่มบิดาก็มอบหมายให้ดูแลร้านเครื่องหอมขายดีเป็นเทน้ำเทท่าซึ่งเป็นคุณวิเศษเสน่ห์นิยมของอุปคุต ประการหนึ่ง ยิ่งการค้าเจริญรุ่งเรืองบิดายิ่งไม่อยากให้บวช วันหนึ่งพระสาณวารีได้แวะเข้าไปในร้านเครื่องหอมแบะกล่าวธรรมกถา แก่อุปคุตทำให้เกิดความสลดสังเวช มีดวงตาเป็นธรรม คราวนี้พระสาณวารีจึงทวงสัญญากับบิดาอุปคุต คุ้มค่าหมดหนทาง หลีกเหลี่ยงจึงอนุญาตให้อุปคุตอุปสมบทแล้วพระอุปคุตได้เจริญวิปัสสนากรรมฐานโดยลำพัง แุละได้บรรลุเป็นพระอรหันต์มีลูกศิษย์ถึง 18.000 องค์

เมื่อพระเจ้าอโศกมหาราชได้ทรงรวบรวมพระบรมสารีริกธาตุพระพุทธเจ้าและทรงสร้างสถูปเจดีย์เป็นที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุไว้84000องค์ทั่วชมภูทวีปทรงมีพระประสงค์จะทำพระราชพิธีสมโภชถึง7ปี7เดือน7วันให้สมกับพระราชศรัทธาแต่ทรงเกรงว่าในระหว่างสมโภชจะมีพญามารน้อยใหญ่คอยรังควาญจึงทรงขอให้คณะสงฆ์ช่วยหาหนทางป้องกันพญามาร พรเถรานุเถระทั้งหลายได้ พิจารณาแล้ว่ากำลังบารมีของตนไม่สามารถระงับเหตุขจัดภัยจากพญามารที่จะมีขึ้นได้และได้ทราบว่า พระอุปคุตซึ่งมีนามเดิมว่า กีสนาอุปคุตมหาเถระ เป็นผู้ทรงอานุภาพมาก เนรมิตปราสาทแก้วเสวยสุขในฌานสมาบัติอยู่กลางสะดือ ทะเลสามารถป้องกันเหตุร้ายในงานพระราชพิธีสมโภชดังกล่าได้ คณะสงฆ์เห็นว่าพระอุปคุตได้ละเลย การประชุมและไม่ร่วมทำสังฆกรรมอุโบสถฟังพระปฏิโมกข์ร่วมกับคณะสงฆ์ตามพุทธบัญญัติ คณะสงฆ์จึงได้มอบหมายให้พระอุปคุตรับผิดชอบจัดการป้องกันภัยอันตรายอย่าให้บังเกิดในระหว่างงานสมโภชครั้งนี้ซึ่งพระอุปคุตก็น้อมรับด้วยความยินดีพระเจ้าอโศกมหาราชก็ทรงโสมนัสยิ่งนักแต่ครั้งทอดพระเนตรพิจารณาองค์พระอุปคุตมาหาเถรแล้วก็หนักพระทัย เพราะพระอุปคุตมีร่างกายผอมแห้งแทบจะปลิวตามลมรุ่ง เข้าทอดพระเนตรเห็นพระอุปคุตหวังให้ ช้างเหยียบให้ตายเสียพระอุปคุตรู้ว่าช้างวิ่งไล่มาข้างหลังจึงเข้าฌานสมาบัติอธิษฐานจิตให้ช้างตัวนั้นแข็งทื่อ

เหมือนหินไม่กระดุกกระดิกควาญช้างจะขับไสอย่าไรก็ไม่กระดิกตัวพรเจ้าอโศกมหาราชทอดพระเนตรเห็น ดังนั้นทรงพอพระทัยบังเกิดความเคารพนับถือพระอุปคุตเป็นยิ่งนัก

ครั้งได้เวลามงคลฤกษ์ราชพิธีสมโภชพระมหาเจดีย์จึงเริ่มขึ้น พญาวัสวดีมาราธิราชหรือพญามารทราบพฤติการณ์ที่เกิดขึ้น บังเกิดมาหาวาตพายุพัดอย่างร้ายแรงประหนึ่งจะถล่มแผ่นดินให้ทลาย พระอุปคุตทราบด้วยฌานอันประเสริฐจึงเข้าฌานสมาบัติอธิษฐานจิตให้เกิดเป็นลมใหญ่ประทะลมของพญามารจนพ่ายแก้ พญามาจึงแผลงฤทธิ์เป็นลมกรด เป็นเพลิง เป็นทรายเพลิงและพระการอื่น ๆ อีกมากมายพระอุปคุตก็แก้ไขปราบปรามได้ทุกอย่างจนพญามารเกิดโทสะแรงกล้าหวังทำลายพระอุปคุต จึงแปลงตัวเข้าไปใกล้พระอุปคุต พระอุปคุตเป็นว่าพญามารใจคอโหดร้ายคอยแต่จะทำลาย คนบุญกุศล ริษยาความดีของคนอื่นไม่มีใจอนุโมทนาความดีของผู้ใดจึงเนรมิตสุนัขเน่าเหมนมีน้ำหนองไหลและหนอนชอนไชแวนคอพญามาร แล้วอธิฐานไม่ให้ผู้ใดแก้ออกได้พญามารอับอายยิ่งนักซมซานไปหามหาพรหม ก็ไม่มีใครช่วยได้ ท้าวมหาพรหมจึงแนะนำให้มาขอโทษพระอุปคุตเสียและอ้อนวอนท่านให้ช่วยแก้พญามารหมดหนทาง จึงจำใจปฏิบัติพระอุปคุตยิ่งขึ้น พญามารจึงยอกรอัญชลีอธิษฐานขอเป็นเป็นพระพุทธเจ้าองค์หนึ่งในอนาคต ด้วยสัจจะบารมีที่ได้ระลึกถึงคุณอนันต์ของพระองค์พระอุปคุตทราบตามคำแนะนำท้าวมหาพรหม พระอุปคุตหยั่งทราบด้วยญาณว่าพระพญามารยังไม่ละพยศจริงจึงทรมานให้หนักยิ่งขึ้นเพื่อให้พิธีสมโภชได้ดำเนินไปได้ครบกำหนดเวลา จึงบอกให้พญามารตามไปที่ภูเขาแล้ใช้ผ้าผูก พญามารทิ้งไว้ที่ภูเขา 7 ปี 7 เดือน 7 วันจนพิธีสมโภชสำเร็จลุล่วงไป ส่วนพญามารเมื่อดิ้นไม่หลุดจึงได้รำพึงว่าพระเถระรูปนี้เป็นเพียงสาวกของพระพุทธเจ้าเท่านั้น ยังทำร้ายผูกมัดเราให้ทรมานเมื่อเราและบริวารได้ทำร้ายพระพุทธองค์ขณะบำเพ็ญบารมี มือยู่ที่โพธิลัลลังก์พระพุทธองค์ไม่ทรงกริ้วและประทุษร้ายตอบกลับเมตตาปราณีแก่เรา

เมื่อพญามารตรึกตองเช่นนั้นก็เกิดความเลื่อมใสในบารมีธรรมของพระพุทธเจ้าและโกรธแค้นอิจฉาศัยยามารจึงเกิดความโสมนัส แล้วแจ้งแก่พญามารว่าเราแล้งลงทัณฑ์แก่ท่านเพื่อให้ระลึกถึงความดีของพระพุทธเจ้า พญามาก็มีความปีติโสมนัสเป็อย่างยิ่ง พระอุปคุต จึงเปลื้องผ้ากยพันธ์ออกจากคอพญามาร คติยมในการสร้างรูปเคารพพระมหาเถระอุปคุตนันมีแพร่หลายในประเทศพม่า มอญ ลานนา และภาคเหนือเป็นเทศไทยมีคำกล่าวขานกันว่าชาวเมืองรางกูณผู้หนึ่งได้ตักบาตรพระอุปคุตแล้วได้เป็นเศรษฐี ดังนั้น ชาวเมืองทั้งปวง จิงพากันหุงหาอาหารแต่ยังไม่สว่างเพื่อคอยตักบารพระอุปคุตจนตราบเท่าทุกันนี้ก็ยังมีความเคารพนับถือเช่นนี้อยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ มีวัดอุปคุต ชาวบ้านจึงพากันมาทำบุญตักบาตรในวันเดือนวันเพ็ญซึ่งตรงกับวันพุธเพราะเชื่อกันว่าพระพรอุปคุตจะออกมารับบิณฑ์บาต

ประวัติพระธาตุข้าว

ในสมัยพุทธกาล สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้เสด็จไปตามสถานที่ต่างๆ เพื่อโปรดเวไนยสัตว์ วันหนึ่งได้เสด็จมาถึงแม่ระมิงค์ ในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อโปรดพวกละว้า พวกละว้าเหล่านั้นอยู่ในภาวะอดอยาก ผืนดินแห้งแล้งทำการเพาะปลูกไม่ได้ผล ต้องหาเผือกมันมาต้มผสมกับข้าวกินเป็นอาหาร เมื่อพระพุทธองค์ได้เสด็จมาถึงที่นั่น พวกละว้าก็เอาข้าวผสมมัน ซึ่งเป็นโภชนาหารของตนมาใส่บาตร พระบรมโลกนาถก็ทรงรับแล้วฉันภัตหารเช้า ณ ที่นั่นซึ่งเรียกว่าดอยน้อย เสร็จแล้วก็ทรงให้ศีลให้พรพวกละว้าทั้งหลายหลังจากนั้น ทรงนำ ข้าวที่เหลือก้นบาตรไปเทคว่ำไว้ และแสดงปาฏิหาริย์ให้ข้าวนั้นกลายเป็นหิน (เป็นพระธาตุข้าวที่เห็นในปัจจุบันนี้) พวกละว้าเมื่อเห็นดังนั้น ก็เกิดเลื่อมใสศรัทธาเป็นอันมาก พระพุทธองค์จึงทรงให้ศีล๕ และแสดงธรรมและรับสั่งให้พวกละว้ารักษาดอยน้อยไว้ให้ดี และให้รักษาศีล ๕ ไว้เป็นปกติ ถ้ารักษาได้ก็เหมือนอยู่ใกล้พระพุทธองค์ถ้ารักษาไม่ได้ก็เหมือนอยู่ไกลขอบฟ้าจักรวาล

เมื่อครูบาเจ้าชัยยะวงศา ได้มาจำพรรษาเพื่อพัฒนาวัดพระพุทธบาทห้วยต้ม อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ท่านได้นิมิตเห็นพระธาตุข้าว ซึ่งอยู่ห่างออกไปประมาณ ๒๐๐ กม. ที่ดอยเกิ้ง ท่านจึ่งได้อันเชิญพระธาตุข้าวบางส่วนมาไว้ที่วัด และแจกให้ลูกหลานนำไปสักการบูชา ผู้ที่อยู่ในศีลธรรม ที่มีพระธาตุข้าวไว้บูชาแล้ว ความอดอยากขาดแคลนจะไม่บังเกิดขึ้น การทำมาค้าขาย โดยสุจริตจะได้ผลเจริญงอกงาม · เมื่อประสงค์สิ่งใดให้ทำสมาธิจิตรำลึกถึงคุณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และครูบาเจ้าชัยยะวงศาฯ แล้วตั้งจิตขอในสิ่งที่ปรารถนา จะได้ผลดีมาก สำหรับผู้ที่รักษาศีล ๕ เป็นปกติ

ถ้าหากเกิดโรคภัยไข้เจ็บ ที่รับประทานยาแผนปัจจุบันแล้วไม่สามารถบรรเทาทุกข์เวทนาให้หายลงได้ ก็ให้นำน้ำพระพุทธมนต์โดยจุ่มพระธาตุข้าวลงในภาชนะ ใส่น้ำที่จะทำพระพุทธมนต์ ตั้งจิตอธิษฐานแล้วดื่มน้ำพระพุทธมนต์นั้น จะบรรเทาทุกข์เวทนาที่เกิดขึ้นได้ และพระธาตุข้าวนี้อาจแตกหักได้ ๒ กรณี คือ

๑. แตกโดยการชำรุด

๒. แตกหักโดยนำไปในสถานที่ที่ไม่เป็นมงคล

หลวงปู่ท่านได้เล่าให้ฟังว่าข้าวก้นบาตรที่กลายเป็นหินนี้ แต่ละเม็ดมีเทพคุ้มครองอยู่ จากนั้นพระธาตุข้าว ก็เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

ประวัติวัดพระพุทธบาทห้วยต้มโดยสังเขป

วัดพระพุทธบาทห้วยต้ม ตั้งอยู่เลขที่ ๔๙๙ หมู่ที่ ๘ ตำบลนาทราย อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ห่างจากที่ว่าการอำเภอลี้ไปทางทิศใต้ประมาณ ๑๐ กิโลเมตร เป็นวัดที่มีรอยพระพุทธบาท ซึ่งปัจจุบันทางวัดได้สร้างวิหารครอบรอยพระพุทธบาทไว้ เป็นที่เคารพสักการะของพุทธศาสนิกชนทั้งชาวเผ่ากะเหรี่ยงและชาวไทยพื้นราบโดยทั่วไปนับได้ว่าเป็นปูชนียสถานที่สำคัญและศักดิ์สิทธิ์แห่งหนึ่งของจังหวัดลำพูน

ตามตำนานพื้นเมืองกล่าวว่าในสมัยพุทธกาล สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้เสด็จมาโปรดเวไนยสัตว์ ณ บริเวณสถานที่แห่งนี้และได้ประทับรอยพระพุทธบาทไว้บนแผ่นหินเพื่อให้ชาวลั๊วะและนายพรานทั้งหลายได้สักการะบูชา กาลเวลาผ่านไปศาสนสถานแห่งนี้ได้ถูกปล่อยทิ้งร้างไป ขาดผู้อุปถัมภ์บำรุงมาเป็นเวลาหลายร้อยปี ต่อมาทางการคณะสงฆ์อำเภอลี้ซึ่งมีครูบามหาอินทร์เจ้าคณะอำเภอลี้ เป็นต้น พร้อมด้วยลูกศิษย์ได้ทราบเรื่องราวจากผู้รู้ที่เป็นชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง จึงได้ออกค้นหาและได้ตรวจสอบหลักฐานจนทราบแน่ชัดว่าเป็นรอยพระพุทธบาทตามที่ปรากฏในตำนานจริง จึงได้เชิญชวนศรัทธาประชาชนช่วยกันแผ้วถางและบูรณะโดยก่อสร้างมณฑปไว้เพื่อเป็นที่เคารพสักการะของชาวบ้านทั่วไป

ครั้นถึงปี พ.ศ. ๒๔๔๘ สิ่งก่อสร้างทั้งหลายชำรุดทรุดโทรมลงไปตามกาลเวลา(ครูบาคำผุย มหาชโย) วัดบ้านแวน และคณะศรัทธาได้พร้อมใจกันไปนิมนต์พระครูพัฒนากิจจานุรักษ์(ครูบาเจ้าชัยยะวงศา พัฒนา) เมื่อครั้งเป็นพระจันทวังโส ภิกขุ จากวัดป่าพลู อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน มาจำพรรษาอยู่ที่ วัดพระพุทธบาทห้วยต้ม เพื่อทำการบูรณะปฏิสังขรณ์เนื่องจากเห็นว่าท่านเป็นพระนักพัฒนา ท่านครูบาเจ้าชัยยะวงศาฯรับคำนิมนต์นั้น และได้เดินทางมาจำพรรษาเป็นการถาวร ณ วัดพระพุทธบาทห้วยต้ม พร้อมด้วยบรรดาศิษย์ เมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม พ. ศ. ๒๔๘๙ และได้ร่วมกับคณะศรัทธาชาวบ้านดำเนินการบูรณะปฏิสังขรณ์วัดพระพุทธบาทห้วยต้ม เริ่มงานก่อสร้างวิหาร ครอบรอยพระพุทธบาทห้วยต้มโดยวางศิลาฤกษ์เมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน พ.ศ. ๒๔๙๐ จนถึงปัจจุบัน ผลงานของท่านเป็นที่ศรัทธาเลื่อมใสของชาวบ้านและประชาชนโดยทั่วไปทำให้วัดพระพุทธบาทห้วยต้ม ซึ่งเดิมเป็นวัดร้างเจริญขึ้นมาเป็นลำดับ

ปัจจุบันวัดพระพุทธบาทห้วยต้มมีพระภิกษุจำพรรษาทั้งสิ้น ๒๙ รูป สามเณร ๖๓ รูป รวม ๙๒ รูป มีพระครูพินิจสารธรรม เป็นเจ้าอาวาสปกครองดูแล มีการจัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรม-บาลี และสามัญศึกษาถวายความรู้แด่พระภิกษุสามเณร พร้อมทั้งให้การอบรมสั่งสอนประชาชนให้ตั้งมั่นอยู่ในคุณธรรมจริยธรรม และปฏิบัติตามแนวทางคำสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า สร้างสรรค์จรรโลงพระพุทธศาสนาให้เจริญมั่นคงสืบต่อไป

ถาวรวัตถุภายในวัดพระพุทธบาทห้วยต้ม

๑. วิหารครอบรอยพระพุทธบาทห้วยต้ม

เป็นวิหารทรงล้านนาไทย สร้างครอบแผ่นหินที่ประดิษฐานรอยพระพุทธบาทขนาดกว้าง ๑๕ เมตร ยาว ๔๔ เมตร สูง ๘ เมตรภายมีซุ้มมณฑปครอบรอยพระพุทธบาทประดิษฐานพระพุทธปฏิมาประธาน บริเวณฐานผ้าทิพย์ที่เป็นแท่นแก้วรองรับพระพุทธรูปองค์นี้ได้รับพระมหากรุณาธิคุณพระราชทาน พระบรมราชานุญาตให้พระปรมาภิไธยย่อ ภ.ป.ร.มาประดิษฐานไว้เป็นมิ่งขวัญและศิริมงคลแก่ทางวัดตลอดถึงศรัทธาประชาชนผู้มาเคารพสักการะ เริ่มก่อสร้างตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๘๐จนแล้วเสร็จบริบูรณ์ และสิ้นค่าก่อสร้างทั้งหมดประมาณ ๘,๐๐๐,๐๐๐ บาท (แปดล้านบาทถ้วน)

๒. เจดีย์ ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์

มีเจดีย์ประธาน ๑ องค์ แวดล้อมด้วยเจดีย์เล็กประกอบรอบเจดีย์องค์ใหญ่ ๘ องค์ ซุ้มพระพุทธรูป ๘ ซุ้ม เริ่มทำการก่อสร้างเมื่อปี พ. ศ. ๒๕๑๗ สิ้นค่าก่อสร้างทั้งหมด ๓๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท (สามสิบสองล้านบาทเศษ)

๓. ศาลาบำเพ็ญบุญ (วิหารคด)

ล้อมรอบวิหารครอบรอยพระพุทธบาท จัดศาลาบำเพ็ญบุญ มีลักษณะคล้ายวิหารคด ตามฝาผนังมีการวาดภาพประวัติพระนางเจ้าจามเทวี ปฐมกษัตรีผู้สร้างนครหริภุญชัยแบ่งเป็น ๔ ตอนด้วยกันคือ

ตอนที่ ๑ สร้างติดกับเสาล่อฟ้า ขนาดความกว้าง ๑๑ เมตร ยาว ๔๐ เมตรเริ่มก่อสร้างเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๗

ตอนที่ ๒ สร้างทางทิศตะวันออก ขนาดความกว้าง ๑๑ เมตร ยาว ๗๐ เมตรเริ่มก่อสร้างเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๘

ตอนที่ ๓ สร้างด้านที่ตะวันตกขนาดความกว้าง ๑๑ เมตร ยาว ๑๕.๕๐ เมตรเริ่มก่อสร้างเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๐

ตอนที่ ๔ สร้างทางด้านที่ใต้ ขนาดความกว้าง ๑๑ เมตร ยาว ๕๗,๓๐ เมตรเริ่มก่อสร้างเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๐ สิ้นค่าก่อสร้างทั้ง ๔ ตอน รวมประมาณ ๒,๑๐๔,๔๓๔ บาท (สองล้านหนึ่งแสนสี่พันสี่ร้อยสามสิบสี่บาทถ้วน)

๔. ศาลาเสาล่อฟ้า

เป็นศาลาทรงมณฑปแหลมความกว้าง ๘ เมตร ยาว ๘ เมตร สูง ๕๐ เมตรส่วนบนสุดติดตั้งเสาล่อฟ้า เริ่มก่อสร้างเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๘ สิ้นค่าก่อสร้างทั้งหมดประมาณ ๒๕๗,๒๐๐ (สองแสนห้าหมื่นเจ็ดพันสองร้อยบาทถ้วน)

๕. หอระฆัง

ขนาดความกว้าง ๖ เมตร ยาว ๖ เมตร สูง ๒๐ เมตร ใช้เป็นที่แขวนกลองและระฆัง สิ้นค่าก่อสร้างประมาณ ๑,๔๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งล้านสี่แสนบาทเศษ)

๖. พระอุโบสถทรงล้านนาไทย

ตั้งบริเวณด้านทิศตะวันตกของเจดีย์ใหญ่ขนาดความกว้าง ๑๑ เมตร ยาว ๒๒ เมตรเริ่มก่อสร้างเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๗ ในเป็นสถานที่ประกอบสังฆกรรมของพระสงฆ์ และ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงโปรดเกล้าฯให้ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จแทนพระองค์ ทรงตัดสาแหรกลูกนิมิต เมื่อ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๔๔ ที่ผ่านมา สิ้นค่าก่อสร้างทั้งหมด ๑๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท(สิบสองล้านบาทเศษ)

๗. มณฑปพระเจ้าเก้าตื้อ (จำลอง)

มีโดมหลังคา ภายในปิดกระจกเงารอบ และเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปทองเหลือง ปางมารวิชัย จำลองจากพระเจ้าเก้าตื้อวัดสวนดอกเชียงใหม่ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระญาณสังวรสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายกได้เมตตาเสด็จมาเป็นองค์ประธานในการเททองที่โรงหล่อบางแค เขตตลิ่งชัน กรุงเทพ ฯ ทำพิธีเททองเมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๓๑ โดยมีฐานกว้าง ๔ ศอก สูง ๕ ศอก ปัจจุบันพระเจ้าเก้าตื้อจำลองประดิษฐานเป็นประธานอยู่ในมณฑป ณ วัดพระพุทธบาทห้วยต้ม และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงโปรดเกล้าฯให้ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จแทนพระองค์ ทรงบรรจุพระบรมสารีริกธาตุเมื่อ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๔๔ ที่ผ่านมา สิ้นมูลค่าการก่อสร้างประมาณ ๑๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท(สิบห้าล้านบาทเศษ)

๘.หอพระไตรปิฎก

เป็นทรงศิลปะล้านนา ขนาดความกว้าง ๑๐.๖๕ เมตร ยาว ๑๐.๖๕ เมตรใช้เป็นสถานที่เก็บรักษาพระไตรปิฎกและพระธรรมคัมภีร์ ใบลานแบบล้านนา สิ้นมูลค่าการก่อสร้างประมาณ ๒,๒๑๓,๖๕๒ บาท(สองล้านสองแสนหนึ่งหมื่นสามพันหกร้อยห้าสิบสองบาทถ้วน)

๙. โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา

เป็นอาคาร ๒ ชั้น กว้าง ๑๒ เมตร ยาว ๓๒ เมตรเริ่มทำการก่อสร้างเมื่อ ๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๐ ใช้เป็นสถานที่ศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม และสามัญศึกษาของพระภิกษุสามเณร สิ้นค่าก่อสร้างทั้งหมด ๒,๒๗๒,๕๐๖ บาท (สองล้านสองแสนเจ็ดหมื่นสองพันห้าร้อยหกบาทถ้วน)

๑๐. พิพิธภัณฑ์วัดพระพุทธบาทห้วยต้ม

เป็นวิหารทรงศิลปะล้านนาไทย ใช้เป็นสถานที่เห็บรักษาศิลปวัตถุและอัฏฐบริขารและปัจจุบันได้ตั้งสรีระของท่านครูบาเจ้าชัยยะวงศาพัฒนา ชั่วคราว ขนาดความกว้าง ๑๐ เมตร ยาว ๒๔ เมตรสิ้นค่าก่อสร้างทั้งหมดประมาณ ๓,๐๓๙,๓๖๐ บาท (สามล้านสามหมื่นเก้าพันสามร้อยหกสิบบาทถ้วน)

๑๑. วิหารแก้วประดิษฐานสรีระของหลวงปู่ครูบาเจ้าชัยยะวงศา พัฒนา

อยู่ในระหว่างการดำเนินการก่อสร้าง ขณะนี้สิ้นค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างไปแล้วประมาณ ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท (สองล้านบาทเศษ) โดยคาดว่างบประมาณในการก่อสร้างจนแล้วเสร็จ ประมาณ ๑๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท(สิบสองล้านบาทเศษ)

๑๒. กุฏิศรัทธานิมิต

เป็นกุฏิไม้ ๒ ชั้น ทรงศิลปะล้านนาไทย ใช้เป็นที่พักจำพรรษาของพระคุณเจ้าพระครูพัฒนกิจจานุรักษ์ (หลวงปู่ครูบาเจ้าชัยยะวงศาพัฒนา) จนกระทั่งมรณภาพ มีขนาดความกว้าง ๑๐.๖๐ เมตร ยาว ๑๘.๖๐ เมตร เริ่มทำการก่อสร้างเมื่อปี พ. ศ. ๒๕๓๔ สิ้นมูลค่าการก่อสร้างทั้งสิ้นประมาณ ๖,๓๐๐,๐๐๐ บาท (หกล้านสามแสนบาทเศษ)

๑๓. หอพระนิพพานเวียงแก้ว

เป็นวิหารโถง ผนังโดยรอบประดับกระจกใส ประดิษฐานพระพุทธปฏิมาประธานสร้างด้วยหินอ่อนสีขาว ศิลปะแบบพม่าใช้เป็นบำเพ็ญสมณธรรมเจริญสมาธิภาวนาของพระภิกษุสามเณร เริ่มก่อสร้างเมื่อ ๒๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๗ กว้าง ๑๒.๒๐ เมตร ยาว ๒๖ เมตร สิ้นค่าก่อสร้างประมาณ ๓,๙๓๑,๑๑๖ บาท (สามล้านเก้าแสนสามหมื่นหนึ่งพันหนึ่งร้อยสิบหกบาทถ้วน)

๑๔. กุฏิสุพรหมยานเถรานุสรณ์

เป็นกุฏิสงฆ์ทรงศิลปะล้านนาไทย สร้างด้วยไม้ มีขนาดความกว้าง ๑๒ เมตร ความยาว ๒๐ เมตร สร้างอุทิศเป็นอนุสรณ์แด่พระสุพรหมยานเถร (ครูบาพรหมา พรหมจักโก)พระอุปัชฌาย์ ใช้เป็นพักรับรองพระเถรผู้ใหญ่ สิ้นค่าก่อสร้างทั้งหมดประมาณ ๒,๔๐๐,๐๐๐ บาท (สองล้านสี่แสนบาทเศษ)

๑๕ . ศาลาบาตร

เป็นศาลาโถงโล่งตลอด มีขนาดความกว้าง ๑๐ เมตร ยาว ๒๐๐ เมตร ใช้เป็นสถานที่รับรองศรัทธาประชาชนที่มาร่วมทำบุญในงานประจำปีของทางวัด สิ้นค่าก่อสร้างทั้งหมดประมาณ ๔๕๐,๐๐๐ บาท (สี่แสนห้าหมื่นบาทถ้วน)

๑๖. มณฑปพระพุทธบาทกบ

เป็นอาคารสี่เหลี่ยมจัตุรัสก่ออิฐถือปูน สร้างครอบรอยพระพุทธบาทที่ปรากฏอยู่บนแผ่นหินซึ่งสถานคล้ายกบเรียกว่าพระพุทธบาทกบ มีขนาดความกว้าง ๑๐ เมตร ยาว ๑๐ เมตร สิ้นค่าก่อสร้างทั้งหมดประมาณ ๒๕๐,๐๐๐ (สองแสนห้าหมื่นบาทเศษ)

๑๗. ศาลาบ่อน้ำทิพย์

เป็นศาลาทรงไทยโล่งทั้งสี่ด้าน สร้างครอบบ่อน้ำทิพย์มีขนาดกว้าง ๓ เมตร ยาว ๓ เมตร สิ้นค่าก่อสร้างทั้งประมาณ ๕๐,๐๐๐ บาท (ห้าหมื่นบาทเศษ)

๑๘. กุฏิสงฆ์

เป็นกุฏิไม้ทรงไทยศิลปะล้านนา กว้าง ๕ เมตร ยาว ๗ เมตร ใช้เป็นที่พักจำพรรษาของพระภิกษุสามเณรและลูกศิษย์ในวัด มีทั้งหมด ๓๐ หลัง สิ้นค่าก่อสร้างทั้งประมาณ ๗๐๐,๐๐๐ บาท (เจ็ดแสนบาทถ้วน)

๑๙. ฉางข้าว สหกรณ์

เป็นอาคารไม้มีใต้ถุนสูง กว้าง ๑๒ เมตร ใช้เป็นที่เก็บข้าวเปลือกที่มีผู้นำมาถวายวัด สิ้นค่าก่อสร้างทั้งหมดประมาณ ๑,๐๓๒,๐๗๙ บาท (หนึ่งล้านสามหมื่นสองพันเจ็ดสิบเก้าบาทถ้วน)

รายละเอียดการเสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมวัดพระพุทธบาทห้วยต้ม

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ

สมเด็จพระเทพรัตน์ราชสุดา สยามบรมราชกุมารี

สมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้า จุฬาภรณ์วลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี

ได้เสด็จพระราชดำเนินเมื่อ - ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๙

- ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๒

- ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๓

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามกุฎราชกุมาร

ได้เสด็จพระราชดำเนินเมื่อ- ๑๑ ธันวาคม ๒๕๔๔

คาถาสวดพระประจำวันเกิด

วันจันทร์

พระพุทธรูปปางห้ามญาติ

มีกำลัง : ๑๕

สีที่เป็นมงคล : สีเหลือง

****

ยันทุนนิมิตตัง อะวะมังคะลัญจะ โย จามะนาโป สะกุณัสสะ สัทโท
ปาปัคคะโห ทุสสุปินัง อะกันตัง พุทธานุภาเวนะ วินาสะเมนตุฯ
ยันทุนนิมิตตัง อะวะมังคะลัญจะ โย จามะนาโป สะกุณัสสะ สัทโท
ปาปัคคะโห ทุสสุปินัง อะกันตัง ธัมมานุภาเวนะ วินาสะเมนตุฯ
ยันทุนนิมิตตัง อะวะมังคะลัญจะ โย จามะนาโป สะกุณัสสะ สัทโท
ปาปัคคะโห ทุสสุปินัง อะกันตัง สังฆานุภาเวนะ วินาสะเมนตุฯ

สวดย่อ **อิ ระ ชา คะ ตะ ระ สา**

สำหรับผู้เกิดวันจันทร์สวดภาวนาบูชาพระปางห้ามญาติ ๑๕ จบ จะมีความสุขสิ้นกาลนาน และนอนก็เป็นสุขไม่ฝันเห็นสิ่งที่ชั่วร้ายเป็นสิริมงคลยิ่ง